

УДК 378.1(07)

Григорій Терещук

**ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТНПУ
ІМ. В. ГНАТЮКА В КОНТЕКСТІ НОВОГО ЗАКОНУ
УКРАЇНИ “ПРО ВИЩУ ОСВІТУ”**

У статті аналізуються особливості сучасного освітнього процесу в Україні та Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка у контексті прийняття нового Закону України “Про вищу освіту”. Називаються основні проблеми та завдання, що стоять перед колективом, а також шляхи модернізації у зв’язку із імплементацією Закону.

Ключові слова: ТНПУ ім. В. Гнатюка, реформування, освітньо-виховний процес, модернізація, Закон України “Про вищу освіту”, нормативна база.

У зв’язку із прийняттям Закону України “Про вищу освіту”, з 1 вересня 2015 року вищі навчальні заклади повинні розпочати роботу за новими стандартами: модернізація навчальних планів, формування якості пропонованих освітніх програм, компетентнісний підхід до навчання, зменшення годин навчального навантаження для викладача, інтенсифікація наукової роботи – і все це, в умовах більшої автономії вузів, з розвиненим студентським самоврядуванням тощо.

Власне з прийняттям демократичного, проєвропейського та системного Закону розпочинається нова віха розвитку української вищої освіти, оскільки в цій редакції закону багато прогресивних норм. “Ми спробували в публічному діалозі врахувати всі інтереси заради однієї основної мети – реального підвищення якості вищої освіти в країні та формування нашої освітньої системи як конкурентоспроможної для входження до Європейського Союзу”, – резюмувала голова Комітету Верховної Ради з питань науки та освіти Л. Гриневич у вересні 2014 р., під час наради з питань імплементації закону для керівників вітчизняних вищих навчальних закладів за участю Прем’єр-міністра України А. Яценюка, міністра освіти і науки С. Квіта та інших посадових осіб [1].

Сьогодні, щоб досягти рівня світових стандартів, ми повинні не просто внести технічні зміни відповідно до норм нового Закону про вищу освіту, а й зрозуміти і втілити дух європейських і світових освітніх традицій та інновацій, які утворює цей закон в Україні. Сучасний університет – це передусім заклад із трьома складовими – освітньою, науковою та інноваційною. Результативність освітнього процесу в університеті визначається в основному ефективністю взаємодії цих складових. У цьому зв’язку ТНПУ ім. В. Гнатюка виходить з концептуальної мети інтеграції навчальної і наукової діяльності задля забезпечення інноваційного розвитку освіти і формування нової генерації фахівців з вищою освітою.

Прийняття нового Закону України “Про вищу освіту” [2], а відтак і входження України до європейського освітнього простору, орієнтація національної системи вищої освіти на європейські освітні стандарти – продиктували необхідність висвітлення в даній статті та власне окреслення перед колективом Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка низки стратегічних напрямків, реальних шляхів і заходів модернізаційних кроків у навчально-виховному процесі.

В умовах адаптації системи вищої освіти до динамічних змін у сучасному глобалізованому світі, перетворенні освіти на один з вирішальних соціокультурних чинників суспільства відчуваємо гостру потребу відповідних

змін як в організації системи національної вищої системи, так і в змісті, формах і методах навчального процесу.

Зокрема, нагальною потребою сьогодення для більшості країн світу постає необхідність переходу від усталеної адаптаційної освітньої моделі, притаманної індустріальному і постіндустріальному суспільствам до моделі інноваційної, мета якої полягає у розвитку здібностей людини швидко й раціонально адаптуватися до мінливих умов [3].

Згідно із документом “Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу” [4], поряд з іншими напрямками європейської інтеграції – культурно-освітній та науково-технічний займають особливе місце, зумовлене потенційною можливістю досягти вагомих успіхів у інтеграційному процесі саме на цих напрямках. Як свідомий суспільний вибір, перспектива європейської інтеграції – це вагомий стимул для успіху економічної і політичної трансформації, що стане основою національної консолідації. Європейська інтеграція, таким чином, ключова ланка відкриття України світу, переходу від закритого тоталітарного до відкритого демократичного суспільства [5].

Підкреслю, що сьогодні реформування системи вищої освіти і професійної підготовки фахівців є одним із стратегічних завдань Української держави. При цьому структурне реформування національної системи вищої освіти, зміна освітніх програм і проведення необхідних інституційних перетворень у вищих навчальних закладах України здійснюється в рамках Болонського процесу. Реформи вищої освіти на сьогодні відбуваються і в країнах – членах Європейського Союзу.

Безумовно, що модернізація структури вищої освіти України вимагала змін у системі законодавчого і нормативно-правового регулювання, з урахуванням вимог європейської системи стандартів та сертифікації. Водночас реформа повинна сприяти розвитку національних культурних цінностей, демократії і гуманізму, як основних чинників функціонування громадянського суспільства. Власне з орієнтацією на такі цінності й проектувався новий Закон України “Про вищу освіту” [2].

Хочу зазначити, що підготовка майбутніх фахівців у Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка здійснюється відповідно до нормативних вимог МОН України та стандартів Європейського простору вищої освіти. У зв’язку із реформою, університет розробив також ряд нормативних документів, які регулюватимуть втілення Закону України “Про вищу освіту” в навчальному закладі, зокрема, Положення про організацію освітнього процесу (24.02.2015) [6], Положення про дистанційне навчання в ТНПУ ім. В. Гнатюка (28.10.2014) [7], Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії в ТНПУ ім. В. Гнатюка (27.01.2015) [8], Роз’яснення та рекомендації щодо реалізації наказу МОН України від 26 січня 2015 р. № 47 “Про особливості формування навчальних планів на 2015–2016 н. р.” та окремих норм Закону України “Про вищу освіту” [9] та ін.

Відповідно у “Положенні про організацію освітнього процесу” ми зазначили, що освітній процес у ТНПУ ім. В. Гнатюка – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей в осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості. Освітній процес є органічним поєднанням навчальної діяльності й наукових досліджень у їх взаємодоповненні [6, с. 2].

У своїй повсякденній діяльності університет дотримується таких основних принципів, як мобільність (оперативне реагування на вимоги замовника освітніх послуг та ринку праці, стратегічні й тактичні зміни у системі професійної

підготовки, інновації в освіті); комплексність (оптимальна реалізація всіх напрямів діяльності (навчальної, організаційно-методичної, наукової, виховної тощо); публічність та відкритість (обговорення здобутків, результатів роботи університету та його структурних підрозділів з різних напрямів на радах університету та інших засіданнях, у віртуальному просторі закладу вищої освіти та засобах масової інформації); колективна та особиста відповідальність науково-педагогічних працівників, допоміжного персоналу, студентів за організацію, хід і результати освітнього процесу [6, с. 2–3].

З метою підвищення якості навчального процесу, на чому особливо акцентується в Законі, науково-методична рада університету впродовж останніх навчальних років організувала низку науково-методичних семінарів: “Галузева концепція розвитку неперервної педагогічної освіти: досвід та перспективи впровадження” (листопад 2013 р.), “Науково-дослідницька компонента курсових та кваліфікаційних робіт” (лютий 2014 р.), “Інформаційні технології підготовки майбутніх фахівців технологічної та професійної освіти” (лютий 2014 р., видано збірник – 25 статей обсягом 5,4 д. а.); “Про електронне та дистанційне навчання в університеті” (квітень 2014 р.). 12–13 травня 2014 р. кафедра інформатики та методики її викладання провела тренінг “Використання інформаційних технологій у вищому навчальному закладі на основі моделі TRACK” для завідувачів кафедр університету.

Центр дистанційного навчання та новітніх освітніх технологій ТНПУ ім. В. Гнатюка у січні цього року провів стажування в обсязі 1 кредиту ECTS для усіх викладачів вузу з курсу “Технології дистанційного он-лайн навчання”. Слухачі засвоїли такі важливі теми, як організація навчальної діяльності під час здійснення електронного (дистанційного) навчання, хмарні сервіси Google Apps For Education для забезпечення навчального процесу, використання інфокомунікаційних сервісів Google Apps у навчальному процесі, інформаційна модель електронного (дистанційного навчання) ТНПУ ім. В. Гнатюка, тренди сучасних освітніх технологій та підготували Індивідуальні проекти за результатами навчання [10]. На разі викладачі впроваджують здобуті під час курсів знання в навчальний процес, що дало змогу урізноманітнити індивідуальну та самостійну роботу зі студентами, а в перспективі при потребі – застосують під час дистанційного навчання. “Положенням про дистанційне навчання в ТНПУ ім. В. Гнатюка” визначено основні засади запровадження та організації цієї форми навчання у вузі [7].

Підкреслю, що викладачі нашого навчального закладу активно використовують засоби електронного навчання. На сервері електронних курсів ТНПУ ім. В. Гнатюка зареєстровано ЕНМКД практично з усіх базових навчальних дисциплін, окремі – і з вибіркових. На даному етапі перед викладачами ставляться завдання використання електронних курсів в синхронному режимі: з метою інтерактивної взаємодії суб’єктів навчального процесу та ефективного використання для дистанційної форми навчання. Відповідно вони наповнені відеоматеріалами для ілюстрування лекційного матеріалу, віртуальними семінарськими і лабораторними роботами з методичними рекомендаціями щодо їх виконання. На сьогодні якість та зміст цих комплексів є доволі високими у зв’язку з підготовкою до акредитації та проведенням серії заходів, а також після вищезгаданих курсів у січні цього року. Спостерігається активізація використання електронних навчально-методичних комплексів студентами. Однак, потрібно зробити все для того, щоб така тенденція зберігалася.

Кафедри усіх факультетів університету використовують при вивченні дисциплін навчально-методичні комплекси, які містять необхідні елементи. Впроваджені й продовжують активно залучатися для поточного, модульного та

підсумкового контролю, а також при здачі завдань першого рівня складності державних екзаменів різні електронні програми, на зразок “SunRav TestOffice”.

Ми плануємо продовжувати роботу у цьому напрямку, зокрема: вивчити досвід використання системи сервісів on-line освіти та інших навчальних інтерактивних систем, що застосовуються при опануванні окремих навчальних дисциплін в інших університетах; організувати семінари-практикуми щодо впровадження сучасних інформаційних технологій у навчальний процес, зокрема, щодо можливостей використання комунікативної частини ЕНМКД, роботи хмарних сервісів, забезпечити переклад текстів Інформаційних пакетів дисциплін англійською мовою тощо.

У мережу ТНПУ ім. В. Гнатюка введено електронні версії 73 навчально-методичних праць працівників університету. 60 % підручників і посібників, підготовлених викладачами університету, рекомендовані до друку МОН України.

Започаткована низка програм подвійних дипломів із вищими навчальними закладами Польщі, з метою запозичення позитивного досвіду організації навчального процесу та підвищення кваліфікації викладачів. Активізувались міжнародні зв'язки, освітня діяльність стала більш прозорою і відкритою, на офіційному сайті університету розміщено блог “Інформатор ЄКТС” [11].

Однією із актуальних проблем діяльності ВНЗ – є система забезпечення якості освіти. Мова йде насамперед про систему внутрішнього забезпечення якості, про створення окремого підрозділу в університеті, що здійснював би контроль якості освіти, який не був би в структурі навчального відділу, а, можливо, стояв над ним. До цієї системи мають бути залучені студенти та працедавці, громадськість. Цей напрям діяльності ВНЗ започаткований новим Законом “Про вищу освіту” [5]. Він охоплює багато функцій, передбачає перерозподіл у підпорядкування підрозділу з внутрішнього забезпечення якості окремих функцій від навчального і наукового відділів, практично поглинає всі види діяльності діючого до сьогодні в нас центру моніторингу якості освітніх послуг та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників, а також науково-методичного центру (оскільки взаємодіє із системою зовнішнього забезпечення якості, насамперед в особі Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, організовує ліцензування і акредитацію, забезпечує публічність інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації; відслідковує атестацію і підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, здійснює моніторинг якості навчання, запобігання та виявлення академічного плагіату; контролює забезпечення необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів тощо).

У зв'язку з реформою зростає роль науково-методичної ради університету: зміщуються акценти на вирішення нею глобальних проблем вузу, що стосуються освітніх програм і забезпечення якості вищої освіти. Тому необхідно доопрацювати положення про НМР і зміцнити її кадровий склад.

На підставі державного стандарту за кожною спеціальністю в університеті розробляється новий навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного й підсумкового контролю. У зв'язку із проходженням акредитації у 2014–2015 н. р. низкою спеціальностей – завідувачі випускових кафедр вже переглянули навчальні плани, щоб привести їх у відповідність до чинних галузевих стандартів. На сьогоднішній день ми ставимо завдання завершити роботу над створенням нових навчальних планів відповідно до затвердженого на Раді університету від 3 березня 2015 р. “Положення про організацію освітнього процесу” і Рекомендаціями, затвердженими п. 2 цієї постанови [6; 12].

З метою оптимізації освітнього процесу, врахування поточних соціально-економічних умов діяльності університет може запроваджувати на кожен навчальний рік узагальнений графік освітнього процесу для всіх навчальних планів усіх форм навчання. У такому графіку відображаються граничні терміни початку й закінчення семестрів, підсумкового контролю в університеті тощо.

У робочих навчальних планах враховуються вимоги затверджених стандартів вищої освіти в частині освітньо-кваліфікаційних характеристик, а також: ціна кредиту ЄКТС 30 год., обсяг навчальних дисциплін за вибором студента не менше 25 %; мінімальний обсяг навчальних дисциплін і практик, як правило, 3 кредити ЄКТС; кількість навчальних дисциплін на навчальний рік не більше 16 [6, с. 5], врахування в розподілі аудиторних і позааудиторних годин на вивчення навчальних дисциплін норми максимального навчального навантаження на викладача 600 годин, використання дистанційного (електронного) навчання з метою скорочення кількості аудиторних годин та збільшення частки навчального часу на самостійну роботу студента. Навчальні плани на 2015–2016 н. р. для першого курсу здобувачів ступенів вищої освіти бакалавра, спеціаліста та магістра уже формуються з урахуванням нових рекомендаційних орієнтирів [13].

Розробляючи нові навчальні плани й програми, кафедри звертають увагу на проблему перевантаження студентів модульними контрольними роботами, ІНДЗ. Вважаємо доцільним із залікових дисциплін – зменшити їх кількість, систематично переглядати й оновлювати їх тематику, не давати завдань, які вимагають лише репродуктивного відтворення матеріалу. Сформульовані завдання мають спрямовуватись передусім на аналіз, узагальнення, моделювання, самостійне дослідження процесів та явищ тощо.

У полі зору вчених рад факультетів постійно перебувають питання, що стосуються перебігу навчального й виховного процесів, їх результатів (від дотримання графіку навчального процесу, навчальних і робочих планів, розкладу занять до здійснення контролю знань студентів, підготовки до заліково-екзаменаційних сесій та розгляд їх підсумків тощо).

Важливим компонентом навчального процесу є організація самостійної роботи студентів. На жаль, поряд з позитивними аспектами в цьому напрямі, має місце формалізм з боку окремих викладачів в управлінні самостійною та індивідуальною роботою студентів. Деякі завдання для підготовки до семінарів чи самостійної роботи мають репродуктивно-пасивний характер. Цікавішими, на думку більшості опитаних студентів, є завдання проблемно-пошукового характеру, на зразок, “дослідити”, “обґрунтувати”, “систематизувати”, “з’ясувати”, “розробити” тощо. Нам слід звернути увагу й на те, що для залікових дисциплін ми можемо пропонувати ІНДЗ за вибором студента.

Виконання ІНДЗ за своєю сутністю має бути самостійною творчою роботою студента та готуватися під час індивідуальних занять, позааудиторної роботи в довільних формах. ІНДЗ з окремих дисциплін є формою залучення студентів до інноваційної (дослідницько-пошукової) діяльності за фахом або пізнавально-наукової діяльності в рамках вивчення фундаментальних екзаменаційних дисциплін. Як правило, індивідуальні навчально-дослідні завдання рекомендуються для студентів, що навчаються за ОКР “Бакалавр”, а індивідуальні науково-дослідні завдання – за ОКР (ОНР) “Магістр” [6, с. 23].

Відповідно до нового Закону, сторони навчального процесу повинні бути відкритими і доступними для всіх суб’єктів навчального процесу і зацікавлених осіб (батьків студентів, роботодавців, громадськості). У зв’язку з цим, на сайті університету всім факультетам, навчальному відділу потрібно кардинально розширити блог “Навчальний процес”, насамперед, наповнити розділ про організацію навчального процесу на факультетах, і не лише інформацією про освітні програми, списки дисциплін кафедр, хто їх викладає, короткими

анотаціями курсів. Нам треба кардинально розширити сайт у частині інформованості про навчальну діяльність: 1) студентів – розклади занять груп, консультацій, графіки виконання курсових, ІНДЗ, модульних контролів, розклади іспитів; критерії і засоби оцінювання; правила і взірці нормативних документів, бланки заяв тощо; 2) викладачів – розклади їх академічних занять, індивідуально-консультаційних занять, графіки консультацій студентів за дистанційною формою навчання, під час практик, виконання ІНДЗ, курсових тощо. На сьогодні факультети активно використовують, створений університетом “Інформаційний портал” та платформу дистанційного навчання Moodle. Наповнення порталу інформацією на різних факультетах, розпочалося не так давно, так що нині цей процес ще триває і буде продовжуватись, зважаючи на поточні зміни, що можуть відбуватися.

У новому Законі України “Про вищу освіту” закладені оптимістичніші для нас підходи щодо стипендіального забезпечення [2]. Розмір стипендіального фонду ВНЗ повинен забезпечувати виплату академічних стипендій не менш як двом третинам і не більш як 75 % студентів денної форми навчання, які навчаються за кошти державного бюджету, без урахування осіб, які отримують соціальні стипендії. Зокрема, академічні стипендії будуть виплачуватись не менш як двом третинам студентів кожного курсу (крім першого семестру першого року навчання) за кожною спеціальністю, без урахування осіб, які отримують соціальні стипендії. Це означає, що має бути знятий пункт Постанови Кабінету Міністрів про середній бал 4.0, інакше він буде суперечити пунктам 5,7 статті 62 Закону, адже, наприклад, на таких факультетах, як фізико-математичний, фізичного виховання, з технічних дисциплін досягти таких високих показників якості успішності майже нереально.

Останнім часом у вузах спостерігається така проблема, як втрата контингенту студентів. З метою популяризації інформації про факультети вузу, збільшення контингенту студентів, затверджений комплекс профорієнтаційних заходів. Упродовж останніх 3-х років відбувається відтік наших бакалаврів в інші ВНЗ. Позитивні зміни в контингенті студентів 5-го курсу денної форми навчання мають місце лише на факультеті фізичного виховання.

Необхідно глибоко проаналізувати причини цього явища. Наша толерантність, якість роботи кафедр, деканатів, авторитет кожного викладача, лаборанта, всіх нас разом – все це або утвердить випускника бакалаврату у намірі й далі продовжувати навчання у нашому вузі, або ж спонукатимуть його іти в інший навчальний заклад.

До слова: у Законі України “Про вищу освіту” (стаття 58. п. 1) сказано: “науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники вищого навчального закладу зобов’язані: дотримуватись норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України” [2].

Ця вимога Закону має органічно увійти в свідомість, а може й на рівень підсвідомості кожного з нас. Педагогічний такт, повага до студента, до колег по роботі, патріотизм – ці якості несумісні з деякими негативними явищами, що, на жаль, часто є в нашому суспільстві.

Ще одна проблема сьогодення. Оптимізація чисельності науково-педагогічних кадрів (чим більше студентів навчається на факультеті за спеціальністю, тим більшою є потреба в кадрах, і, навпаки), а також відповідність викладача посадовим обов’язкам і вимогам до особистісних якостей. У багатьох випадках для юридичного вирішення проблеми доцільне укладання індивідуальних трудових договорів із зазначенням додаткових умов (захист дисертації, написання посібника, наявність об’єктивних потреб у повній чи частковій

зайнятості на посаді тощо). Тому, відповідно до п. 6 статті 57 Закону про вищу освіту, потрібно розробити форму бланку індивідуального трудового договору чи контракту [2].

Новий Закон увійшов в дію 6 вересня 2014 р. [2]. Це накладає значний відбиток на різні напрями освітньої діяльності. Акцентую увагу на деяких, найважливіших.

Нові освітні програми, які передбачають зменшення обсягу одного кредиту ЄКТС до 30 годин і зменшення максимального навчального навантаження науково-педагогічного працівника до 600 годин, починають діяти з 1 вересня 2015 р. [2]. Цей пункт Закону також означає, що приблизно на 18 % треба зменшити аудиторні години на вивчення навчальних дисциплін. Самостійна робота ставиться в центр уваги навчальної діяльності університету. Творчість повинні проявити насамперед викладачі: як в такому випадку забезпечити нову якість підготовки здобувача вищої освіти, щоб він став креативною людиною, мобільним фахівцем, висококомпетентним і конкурентоздатним до роботи в інноваційному професійному середовищі. Це все й треба врахувати під час розробки нових навчальних і робочих планів, програм дисциплін, створення нового методичного забезпечення, в тому числі ЕНМКД.

Мінімізація аудиторної роботи, концептуальні зміни, що відбуваються в системі вищої освіти України – все це спонукає нас до зміни парадигми навчального процесу від знань-умінь-навичок – до компетентностей. Сучасний викладач університету повинен змінитись, відійти якнайдалі від школярського стилю навчальної роботи. Доречно згадати фразу: “поганий вчитель вчить істині, хороший – вчить знаходити цю істину”. Навчити студента самостійно вчитись – ось наше ключове завдання.

У сучасних умовах становлення й збереження української державності безумовно важливу роль у навчальному процесі відіграє виховний аспект. У зв’язку з цим, доцільно (за рекомендацією МОН України і листом Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 28.07.2014 р. № 14.1/10-2681 з методичними рекомендаціями) здійснити низку освітньо-виховних заходів у контексті програми “Україна – суверенна демократична держава”, які стануть фундаментом формування у студентів сучасної національної ідентичності. 1 вересня проведено у всіх академічних групах нашого університету першу лекцію “Україна – суверенна демократична держава”, впродовж навчального року – заплановані “уроки мужності”. Особливо важливо звернути увагу на цей аспект під час викладання дисциплін гуманітарного циклу.

В умовах формування інформаційного суспільства функціональними особливостями вищої освіти виступає не тільки здатність передачі нагромадженого в попередні роки обсягу знань і навичок, але й спроможність фахівців з вищою освітою сприймати наукові ідеї, технічні новації і методи навчання, використовувати на практиці інноваційні, креативні підходи до вирішення конкретних виробничих завдань і проблем, розвивати у майбутніх працівників новаторські здібності, ініціативність, підприємливість. Завдання вищої школи, як соціального інституту, полягає в тому, щоб сприяти фаховій самореалізації індивіда, навчаючи його професійно спрямованій взаємодії з навколишнім природним і соціальним середовищем [3].

Підкреслю, що для чіткої модернізації освітнього простору з метою збереження якості навчального процесу на рівні європейських орієнтирів у ТНПУ ім. В. Гнатюка є увесь необхідний кадровий і науково-технічний потенціал, водночас на порядку дня вирішення низки проблем, породжених змінами у законодавстві та нормативних вимог. У кінцевому результаті такі кроки сприятимуть підвищенню в Україні європейської культурної ідентичності та інтеграції до загальноєвропейського інтелектуально-освітнього та науково-технічного

середовища. Звичайно, що імплементація Закону триватиме непросто, але раз ми його ухвалили, то мусимо впроваджувати в життя; усі розуміємо, наскільки важливо, щоб він був не лише задекларований, а й доведений до логічного завершення.

Чимало випускників вищих навчальних закладів не досягають належного рівня конкурентоспроможності на європейському ринку праці. Це зобов'язує глибше аналізувати тенденції в європейській, світовій та національній освіті. Необхідність реформування системи освіти в Україні, її удосконалення і підвищення рівня якості є важливою соціокультурною проблемою, яка значною мірою обумовлюється процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації у цьому світі. Усі ці непрості завдання, що стоять нині перед нашим колективом, намагатимемось розв'язувати, а надихає на працю, окрім любові до студента, приємний факт, що за консолідованим рейтингом вузів України 2014 р., складеним інформаційним освітнім ресурсом “Освіта.ua”, ТНПУ ім. В. Гнатюка увійшов у ТОП-10 кращих педагогічних ВНЗ України, посівши друге місце після НПУ ім. М. Драгоманова.

Список використаних джерел

1. *Обговорення* питання імплементації Закону України “Про вищу освіту” у Київському національному університеті ім. Т. Шевченка // Електронний ресурс. – [Режим доступу]: <http://eenu.edu.ua/uk/articles/u-kiievi-obgovorili-pitannya-implementaciyi-zakonu-ukrayini-pro-vishchu-osvitu>
2. Закон України “Про вищу освіту” // Вища освіта. – 10 вересня 2014. – Електронний ресурс. – [Режим доступу]: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
3. *Пашков В.* Модернізація системи вищої освіти України в контексті становлення інформаційного суспільства та євроінтеграційного поступу // Електронний збірник наукових праць Запорізької обласної академії післядипломної педагогічної освіти. – 2011. – [Режим доступу]: virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vup2/filosofia/pashkov.pdf
4. *Указ* Президента України від 11 червня 1998 року № 615/98 “Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу” // Електронний ресурс. – [Режим доступу]: <http://mp.narod.ru/subjects/eu/ustrategy.doc>
5. *Модернізація* вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції / Уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Левківський, Ю. В. Сухарніков; відп. ред. М. Ф. Степко. – К., 2004. – 24 с.
6. *Положення* про організацію освітнього процесу. – Тернопіль: ТНПУ, 2015. – 24 с.
7. *Положення* про дистанційне навчання в ТНПУ ім. В. Гнатюка // Електронний ресурс. – [Режим доступу]: http://elr.tnpu.edu.ua/file.php/1/rologenja_dn.pdf
8. *Положення* про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка
9. *Роз'яснення та рекомендації* щодо реалізації наказу МОН України від 26 січня 2015 р. № 47 “Про особливості формування навчальних планів на 2015–2016 н. р.” та окремих норм Закону України “Про вищу освіту”. Додаток до листа МОН від 13.03.2015 № 1/9-126
10. *Центр* дистанційного навчання в ТНПУ ім. В. Гнатюка // Електронний ресурс. – [Режим доступу]: service@elr.tnpu.edu.ua
11. *Інформатор* ЄКТС // www.pageinsider.com/tnpu.edu.ua
12. *Рекомендації* до створення навчальних планів для набору студентів 2015–2016 н. р. ТНПУ ім. В. Гнатюка від 3.03.2015.
13. *Постанова* вченої ради від 24.03.2015 р.

Григорій Терещук

ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА ТНПУ ИМ. В. ГНАТЮКА В КОНТЕКСТЕ НОВОГО ЗАКОНА УКРАИНЫ “О ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ”

В статье анализируются особенности современного образовательного процесса в Украине и Тернопольском национальном педагогическом университете им. В. Гнатюка в контексте нового Закона Украины “О высшем образовании”. Называются основные проблемы и задачи, которые стоят перед коллективом, а также пути модернизации в связи с имплементацией Закона.

Ключевые слова: ТНПУ им. В. Гнатюка, реформирование, образовательно-воспитательный процесс, модернизация, Закон Украины “О высшем образовании”, нормативная база.

Grygoriy Tereshchuk

THE MAIN TRENDS OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN V. HNATIUK TNPU IN THE CONTEXT OF THE NEW LAW OF UKRAINE “ON HIGHER EDUCATION”

In the article the features of modern educational process in Ukraine and V. Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University in the context of the new Law of Ukraine “On Higher Education” are analyzed. Major problems and tasks faced by the staff are enumerated, and ways of modernization in connection with the implementation of the Law are named.

Key words: V. Hnatiuk TNPU, educational process, reform, modernization of the Law of Ukraine “On Higher Education”, regulatory framework.